

HUOMAUTUKSIA E. STUMPFEN TEOSTEN JOHDOSTA ⁹⁰

A

STUMPFEN "PIENEN JA KESKISUUREN MAANOMISTUKSEN
KILPAILUKYKYISYYDESTÄ SUURMAANOMISTUKSEEN
VERRATTUNA" ARTIKKELIN TIETOJEN ERITTELYÄ

Stumpfe. Über die Konkurrenzfähigkeit des kleinen und mittleren Grundbesitzes gegenüber dem Großgrundbesitze.

Thiel's Landwirtschaftliche
Jahrbücher, 1896, Band 25 *.

Stumpfe aloittaa suoraan siitä, että jos suuromistus olisi maanviljelyksessäkin niin paljon korkeammalla pienomistusta kuin teollisuudessa, olisi laki Itä-Preussin kolonisaatiosta virhe, *socialidemokraatit olisivat oikeassa* (s. 58).

Vuoden 1882 tietojen mukaan keskisuuret taloudet (10—100 ha!!) = 12.4% talouksista ja 47.6% maasta — !
"talonpoikaiston suuri taloudellinen merkitys" (s. 58).

9 taloutta [Suur- ja keskisuuret taloudet — pidettiin kirjaa. Pientaloudet — "mitä voimakkain epäily" s. 59].

- I ryhmä. Glogaun piirikunta — hiekkamaa, ruis ja peruna.
- II .. Neumarktin ja Breslaun piirikunta — hyvä maa, juurikasviljely, erittäin voimaperäistä.
- III .. Liegnitzin piirikunta — vähemmän voimaperäistä, juurikasviljely heikompaa.

* — *Stumpfe*. Pienen ja keskisuuren maanomistuksen kilpailukykyisyydestä suurmaanomistukseen verrattuna. Thielin Maataloudelliset vuosikirjat. 1896, 25. osa. *Toim.*

	Paljonko maata ha?	Bonitointi Luokka ha	Kylvö ha	Sato morgenta kohti sentne-reissä		Karjan pääiluku	
				ruis	peruna	hevo-sia	nautoja
I ryhmä							
	Suurtalous { vuodet 1892—1893 }	1033	V—52 VI—203 VII—198 VIII—23	476 (1903 morgenia)	7.5	79	23 + 170
I ryhmä	Keskisuuri talous	21.25	? miltei samanlainen maa Huomautus № I *	19	5 kaura: 7.5	50	2 + 9 (+6 sikaa)
	Pientalous	11.25	V—0.25 VI—3 VII—3.50 VIII—3	10	5.25	?	1 + 5 (+4 sikaa)
	Suurtalous (vv. 1892—1893)	471.5	I—212.5 II—120.5 III—59.0	361 ³ / ₄	10.7 juurikas 146 vehnä 12.75		30 + 180 (111 lammasta **)
II ryhmä	Keskisuuri talous	51.5	III—25 IV—13 V—4 VI—0.75	47.5	8.9 juurikas 137 vehnä 11.3		6 + 29 (14 sikaa)
	Pientalous	8.5	II—1 III—4 IV—3.5	7.25	?		0 + 5 (6 sikaa)
	Suurtalous (vv. 1893—1894)	445	?	?	?		29 + 173 { 324 lammasta 47 sikaa
III ryhmä	Keskisuuri talous	40.75	III—11.5 IV—22.25 V—3.5	37.25	?		7 + 29 19 sikaa
	Pientalous	8.0	III—3.00 IV—1.75 V—2.60	7.75	?		?

* Ks. tätä osaa, s. 220. Toim.

** Tämä luku merkitsee lampaiden määrällistä lisäkasvua vuosina 1892—1893. Toim.

Tulot (markoissa)					Summa
viljan	Myynti karjan ja maidon		Erilaisia	Kotitalous	(Tuloja kaikkiaan)
38 136	27 289		62 111 viinanpolitto	5 500 ("linnan ti- lin mukaan")	133 489
	+ 453 *				
1 257	758		—	—	2 015
618	491		—	—	1 109
64 476	matto 21 357 + karja 19 370 lampaat 6 455	juurikas 46 144 peruna + hedelmät yleensä 4 767	46 144 1 457 4 767	vuokrauksesta 2 866 5 852 (= käteisvarat)	172 714
5 574	4 050	juurikas 767 peruna 40	767 40	rapsi ja apila 437	11 066
	+ 198 *				
1 010	1 095	—	—	—	2 105
34 334 muuta viljaa + siemeniä 12 005	18 201	peruna 1 145 tulot lammaskar- tanosta — 2 865	1 145 — 2 865	vuokrauksesta 117	68 667
3 584	karja 1 910 maito 780 siipikarja 76	peruna 504	504	apila 153 siat = 1 007	8 544
	+ 530 *				
632	karja 176 maito 290 siat 120	juurikas 105	105	155 = kurkut ja kaali	1 478

[Jatkoa seuraavalla sivulla]

* Stumpe on osoittanut nämä tuloerät (453, 198 ja 530 markkaa) "Insgemein" ("Tulot yleensä") erään kuuluvina. Toim.

[Jatkoa]

Menot

a) verot b) palo- ja raeva- kuutus	a) virkapalkka ja palko- listen palkka b) päiväpalkat	Erilaista	a) karjan rehun b) keinotekoi- sen lannoit- teen osto c)	a) rakennusten korjaus b) muutto-, kuljetus- ja posti- menot c) menot yhteensä	<i>k a i k- k l a a n</i>
a) 953 b) + 2 120	7 098 + 19 221	4 939 (taloustar- peet) 36 593 (viljanpoltto)	a) 12 506 b) + 11 175 c) + 11 796	1 617 1 162 2 223	111 398
34 + 40	{ 347	50 (erilaista)	90 - -	64 (seppä, satula- seppä, vau- nuntekijä)	625
a + b = 33 + b	{ 90	42 + 30	63 - -	29 (seppä y.m.)	287
a) 1 374 b) { 734 1 084	a) 9 933 b) 24 725 c) 4 089 palkollisten elintarvik- keet	erilaista: 2 355 viljan osto = 5 423 höyry- auraan = 2 530	a) 14 557 b) 24 552 c) 10 052 lammaskartano- menot = 4 962	a) 692 b) 1 111 c) 2 914 6 168 - käsityöläi- sten palkka 1 595 lämmitys 1 500 poltto- ja tarvepuu	1 2 0 3 5 0
a + b	{ 379 + b	siementen osto 239	a) 554 b) 890 c) 634	yleiset menot 969 275 - seppä y.m.	5 5 0 0
a) 30 b) 26	-	erilaista: 65	a) 100 b) 225 c) 26	seppä y.m. 31	5 0 3
a) 1 288 b) 2 238	a) 5 336 b) 13 228 432 palkolliset ja elintarvikkeet	2 836 puut ja hiili erilaista: 661 lammaskartano- menot 1 13	a) 2 070 b) 5 320 c) 775 siemenet: 177	a) 375 b) 117 c) 618 2 714 käsityö	38 298
a) 159 b) 152	a + b	262 käsityö vanhuus- vakuutus = 34	a) 549 b) 900 c) 305	a) - b) - c) 770 siemenet 147	4 633
a) 34 b) 22	-	yleinen 68	a) 90 b) 110 c) 40	46 seppä y.m.	410

Voitto (miinus palkkio isännälle)	Puhdas tulo markkoissa	Sama ha kohti		
— 22 091 — 1 500	20 591	36. ₇₂	Suurtalous	I ryhmä
— 1 390 — 350 (!!)	1 040	50. ₁₂	Keskisuuri talous	
— 822 — 300 (!!)	522	52. ₂₀	Pientalous	
— 52 364 — 1 500	50 864	118. ₄₀	Suurtalous	II ryhmä
— 5 566 — 450	5 116	99. ₃₂	Keskisuuri talous	
— 1 602 — 450	1 152	135. ₅₆	Pientalous	
— 30 369 — 900	29 469	76. ₀₄	Suurtalous	III ryhmä
— 3 911 — 450	3 461	84. ₉₂	Keskisuuri talous	
— 1 068 — 350	718	89. ₇₂	Pientalous	

*Huomautuksia taulukkoihin *.*

№ 1. "Siinä (I ryhmän keskiuudessa taloudessa) ei voitu saada selville maan arvoa, mutta peltomaa oli laadultaan miltei samanlaista kuin kartanonherran maatilalla (suurtalous I), ehkä hieman yhtäläisempää" (s. 63).

I ryhmästä artikkelin kirjoittaja (joka on itse ollut — s. 66 — kaksi vuotta tällä kartanonherran maatilalla virkamiehenä ja tuntee maaseudun) sanoo:

Kun kartanonherran maatilalla talous, suuria rehuun ja keinotekoiseen lannoitteeseen meneviä menoeriä ja suuria palkkamenoja lähtökohtana pitäen ja maan hiekkaperäisyyden huomioon ottaen, tulee luonnehtia erittäin intensiiviseksi ja epäilemättä täysin nykyaikaisella tasolla olevaksi, niin kummastakin talonpoikaistaloudesta on sanottava aivan päinvastaista.

Sic! "Niitä hoidetaan melkein kaikissa suhteissa vanhaan tapaan, ja niiden tuotanto on pääoman ja työn käytön kannalta luonnehdittava ekstensiiviseksi. Rehua ja lannoitetta ei osteta lainkaan, vaan vieläpä myydäänkin huomattava määrä olkia ja eritoten ruista ja perunaa. Sen seurauksena ravinteiden korvaus ei ole riittävää... Tuloksena ovat huonommat sadot ja karjan puute.

!?? Se, miten sitkeästi sikäläiset talonpojat pitävät kiinni vanhoista tottumuksista, on vieläkin käsittämättömämpää sen vuoksi, että hyvä esimerkki, jonka he näkevät joka päivä edessään, saattaisi silti kiihottaa heitä kilpailemaan. Viime aikoina on kuitenkin tässäkin tainnut alkaa tapahtua käänne parempaan" (s. 61).

Korvaukseksi suurtaalouden omistajan tekemästä työstä lasketaan 7 500 (tavanomainen johtajan palkka!): 5 (isännällä 5 maatilaa!) = 1 500. Keskiuuden talouden — 350 ("maassa tavanomainen palkka" (s. 64) sellaisen talouden hoitamisesta!). Pientalouden — 300 ("kohde !!! on puolta pienempi kuin edellinen" s. 66).

Perheiden suuruutta ei ole osoitettu.

* Taulukkoja ks. tämän osan 216—219 sivuilta. *Toim.*

II ryhmän johdosta Stumpfe huomauttaa, että taloudet eivät ole täysin verrattavissa, sillä suurtaloudessa *maakin on parempaa* (koko talous — helmi Sleesian maatilojen joukossa (s. 74), Hallesta olevan professorin lausunnon mukaan!!) ja talouskin sijaitsee *paljon paremmassa* paikassa, vain 1 mailin päässä Breslausta (pientaloudet paljon kauempana). Ja sittenkin!! pientalous on hyvin edullinen!!!

II ryhmän keskisuuresta taloudesta: "Mutta juuri siinä onkin talonpoikaistalouden erityinen suuri etuisuus, että talouden hoito on kokonaan omistajan huostassa ja että työnteko omaksi eduksi ja omaa etua silmälläpitäen on miltei aina täysipainoisempaa, taloudellisempaa ja tuloisempaa kuin työnteko vieraiden ihmisten eduksi" (s. 69).

Korvaus pientalouden osalta 450 markkaa = (1) isännälle 350 + (2) 100 markkaa vaimon vanhemmille, jotka korvaavat *vieraan työvoiman* (ss. 72—73). [Halvalla korvaavat!]

Keskisuurikin talous on muka nykyajan tasalla ja ylipäänsä moitteeton, ei suurtaloutta huonompi.

(ei ole yksityiskohtaisia tietoja koneista!!)

Kylässä on maidon vastaanottoasema, koneiden käyttö on osuuskunnallista, lannoitteiden hankinta on osuuskunnallista j.n.e.

III ryhmästä saamme tietää vain sen, että suurtaloutta hoidetaan erinomaisesti (s. 74) [Koko kuvaus III ryhmän osalta on äärimmäisen pinnallinen (ss. 74—77).]

Stumpfen johtopäätös: mitä pienempi tila, sitä suurempi korko (s. 77).)) !!

... On aivan ilmeistä, että talonpoikaistaloudessa, jossa omistaja huolehtii asian vaatimalla tavalla töiden edistymisestä tai osallistuu itse työntekoon, tehdään töitä sekä laadullisesti että määrällisesti aivan toisin kuin kartanonherrojen maatiloilla, paitsi ehkä määrällistä puolta urakatöitä tehtäessä (s. 78). || !!

... minkä vuoksi osittain vähäisestä kokonaistulosta huolimatta pientalouksien puhdas voitto oli kuitenkin korkeampi... (s. 78).

I ryhmä. Tulo markkoissa (s. 78)

	maanviljelyksestä		karjanhoidosta		yleensä		summa	
	summa	1/4 ha kohti	summa	1/4 ha kohti	summa	1/4 ha kohti	summa	1/4 ha kohti
Suurtalous	63 652	28. ³⁷	27 289	12. ¹⁶	773	—	91 715	40. ⁸⁷
Keskisuuri talous	1 257	15. ¹⁴	758	9. ¹³	—	—	2 015	24. ²⁷
Pientalous	618	15. ⁴⁶	491	12. ³⁷	—	—	1 109	27. ⁷³

j.n.e. j.n.e. yhtä ja samaa

!! talonpoika myös voi supistaa suuresti kotitalous-
menojaan (s. 80) y.m.s.

!! { Sama: s. 83 ("panna suu säkkiä myöten")

Järkeilee, että sokerijuurikas- ja viinantuotanto pyrkivät erkaantumaan maanviljelyksestä j.n.e., että etuisuudet ovat pientalouksienkin *saavutettavissa osuuskuntien* avulla (s. 85) j.n.e. (Vrt. *David* — laulaa samaa)

Koneella ei ole sitä merkitystä maanviljelyksessä. (Vrt. *David!*)

!! "Se on joka tapauksessa varmaa, että höyryaura ei tee tuotteita lainkaan halvemmaksi" (s. 87) (Vrt. *Bensing ja Fischer*)

Pientalonpoika *korjaa itse* (!! (s. 92) ja työvälineet kestävät hänellä kauemmin (s. 92) — "Tähän on epäilemättä yhteydessä sekin, että käsityöläisten ansiot suurtalouksissa ovat suuremmat (ei siksi, että suurtaloudet maksavat enemmän, vaan siksi, että heitetään menemään milloin työkalu, milloin lauta, joita pientaloudessa olisi käytetty hyväksi *vielä pitkän aikaa* (!!). Yleensä tämä pyrkimys käyttää pienimmätkin esineet, tämä mahdollisuus supistaa sitä tietä äärimmäisen vähiin kaikki pienet jokapäiväiset taloustarvemenot on pientalouden tärkeä luonteenomainen etuisuus..." (s. 92).

Sosialidemokratia uhkaa maaseudullakin — seuraava lakkojakin, kaikki se on paljon vaarallisempaa suurtaloudelle (94).

Työläisten ylläpitomenot ovat suuromistajalla suuremmat, sillä hän ruokkii kokonaisia työläisperheitä, mutta pienomistaja enimmäkseen naimattomia, ja joskin pienomistaja ruokkii paremmin — joskin työläisten ruoka talonpoikain luona on tuntuvasti parempaa ja siis kalliimpaa kuin kartanonherrain maataloilla, niin sen sijaan näemme tässä toisaalta, juuri siitä johtuvana, nuorten, voimakkaiden, hyvin ravittujen työläisten paljon suuremman työn tuot-

tavuuden, ja tällä seikalla on suuri merkitys, eritoten kun tulee ottaa huomattavassa määrässä varteen myös kiihottavana ja kasvattavana momenttina isännän alustava ja yhteinen työ (s. 95).

NB

”Koko työnjärjestely suur- ja pientalouksissa, ainakin Sleesiassa, on sellaista, *ettei millään muotoa voida epäillä* työn olevan halvempaa talonpoikaistaloudessa” (s. 96).

NB

— edelleen isännän ja *hänen lastensa* työnteke vaikuttaa kiihottavasti (s. 96). Palkollisten elintarvikkeet ovat talonpojilla parempia.

Työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutus niin ikään ovat suuratalouden rasituksia:

II ryhmä

{	kaikkiaan 490 markkaa suurtalous	0.30 markkaa	}	morge- nia kohti
	34 ” keskisuuri			
	talous	0.16 ”		
	0 ” pientalous	0 ”		

(s. 101) Herrat sosialidemokraatit ovat haksahant neet pahasti maatalouden suhteen...

s. 102. Sering siirtoasuttamisesta (”Työvoima” herrojen maanomistajien ”määräysvaltaan”!), — mutta ”Suurmaanomistus ei voi kilpailla sen suunnattoman pääoman kanssa, mikä näillä ihmisillä (siirtolaisilla) on *käsissään* ja *jaloissaan*” (Sering, siteerattu s. 102).

!

S. 106: *kaupalliselta* kannalta suurtaloudet ovat suurimmalta osalta korkeammalla, mutta *osuuskunnat* auttavat talonpoikaa.

S. 108: *talonpojat* myyvät tavallisesti *vähemmän* edullisesti sekä viljaa että karjaa [mutta sen muka tasapainottaa muu].

”Ei Saksan junkkeri ole talonpojan vihollinen, epäolennaisia, pikemminkin sisäisen merkityksen omaavia kiistakysymyksiä lukuun ottamatta kummallakin on samat edut ja samat viholliset. Tämä on vakuumus, joka on viime aikoina raivannut itselleen tietä voimalla” (s. 113).

NB

[Kas sellainen hän on — Stumpfe!]

Kirjoitettu kesäkuussa 1901 —
maaliskuussa 1903

Julkaistu ensi kerran v. 1938
XXXII Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

B

HUOMAUTUKSIA E. STUMPFEN KIRJASTA
"PIENMAANOMISTUS JA VILJANHINNAT"

Dr. Emil *Stumpfe* („Der kleine Grundbesitz und die Getreidepreise". Leipzig 1897, Band III, Heft 2 der Staats- und Sozialwissenschaftliche Beiträge von *Miaskowski*) * esittää melko laajojen budjettitietojen perusteella mielenkiintoiset yhteenvetotiedot Saksan eri alueiden pientalouksista (181 taloutta alle 10 ha), mutta *yksistään maataloustuotteiden myynnin ja oston osalta.*

Stumpfe väittää *Davidia* vastaan ("Neue Zeit" 1894/5 № 36), joka on ottanut Hessenin tilastokyselyn tiedot ja laskenut myynnin ja oston. (*Kühn* laski yksinomaan myynnin 1 ha kohti.) *Stumpfe* vähentää ostosta 33—40% valmistuksen osalle — ei saa muka ottaa ostettavan valmisteen hintaa, vaan ainoastaan valmisteen tuottamiseen käytetyn *raaka-aineen* hinta!! Tämä menettely (typerä) pilaa pahasti koko teoksen. (Joskin tämä muunnos toimitetaan *vain silloin*, kun se muuttaa tulosta!)

NB: laskien <i>yhteen</i> kaikkien lajien plussan ja miinuk- sen	}	Erittelen muuten tekijän joka kerta merkitsemät muuntamistapaukset: № 19 (Baden, 2—3 ha) miinus muuttuu plussaksi, № 31 (Baden 2—3 ha) — samoin, № 50 yhtä kaikki miinus, № 112 Württemberg 2—3 ha
---	---	--

* — Tri Emil *Stumpfe* ("Pienmaanomistus ja viljanhinnat". Leipzig 1897. *Miaskowskin* "Valtio- ja yhteiskuntatieteellisiä teoksia". III osa, 2. nidos). *Toim.*

№ 40 yhtä kaikki plus	№ 143 yhtä kaikki plus
№ 41 samoin	„ 151 „
„ 48 „	„ 152 „
„ 49 „	„ 154—161 „
„ 51 „	„ 169 „
„ 60 „	„ 170 „
„ 75 „	„ 171 „
„ 79 „	„ 172 „
„ 94 „	„ 173 „
„ 98 „	„ 174 „
„ 100 „	„ 175 „
„ 111 „	„ 179—181 „

Siis vain 3 tapauksessa Stumpfen typerä menetelmä on väärentänyt asiaa, muuttanut yhteisen miinuksen (ostoa enemmän kuin myyntiä) plussaksi.

Valtaosassa tapauksia tulos ei muutu *yhteisen miinuksen osalta*. (Stumpfe laskee plussan ja miinuksen kolmen lajin, erikseen viljatuotteiden (I), karjataloustuotteiden (III) ja kaikkien muiden (II) osalta.)

Sen vuoksi voin ottaa Stumpfen taulukon yhteenvedot *plussista ja miinuksista* (myynti ja osto kokonaisuudessaan, lopputulos) tehtyäni *kolme* oikaisua.

Stumpfe vertaa erikseen I, II ja III *myyntiä ja ostoa*:

I vilja- ja palkokasvit	antaa taulukossa
	(1) I
II kaikki muut maan antimet	(2) I + II
III karjataloustuotteet	(3) I + II + III

Sitten Stumpfe esittää erikseen lopputulokset maittain ja erottaa *Etelä-Saksan* (Baden 60*), Hessen 44, Württemberg 12 + Baijeri) *Pohjois-Saksasta* (Saksi 6 + 28, Sleesia 24, Hannover 7). Minä otan ainoastaan *Etelä- ja Pohjois-Saksaa* koskevat lopputulokset.

(52 Stumpfe on koonnut *itse!!*: 24 Sleesia + 28 Saksin kuningaskunta.)

*) alle 10 ha omaavia talouksia. Stumpfe ottaa vain alle 10 ha omaavat ja liittää yli 10 ha omaavat taloudet erikoiseen liitteeseen.

<i>taloudet</i>	Etelä- ja Pohjois-Saksa	talouksia	ravittavia yli perheenjäseniä alle 14-vuotiaita	
alle 2 ha	Etelä-Saksa	20	56	50
	Pohjois-Saksa	7	19	12
	Σ	27	75	62
1½—2 ha	Etelä-Saksa	5	19	10
	Pohjois-Saksa	7	19	12
	Σ	12	38	22
2—3 ha	Etelä-Saksa	21	66	47
	Pohjois-Saksa	9	23	19
	Σ	30	89	66
3—4	Etelä-Saksa	10	40	17
	Pohjois-Saksa	12	32	24
	Σ	22	72	41
4—6	Etelä-Saksa	26	103	55
	Pohjois-Saksa	(25)	(74)	(49)
	Σ	51	177	104
6—8	Etelä-Saksa	23	102	31
	Pohjois-Saksa	2	7	4
	Σ	25	109	35
8—10 ha	Etelä-Saksa	19	88	39
	Pohjois-Saksa	7	25	18
	Σ	26	113	57

Stumpfen kirja on yleensä huomattoman *tendenssimäistä* tullien *puolustelua*.

Alussa Stumpfe erittelee kysymystä, kuinka viljanhinnat vaikuttavat muiden maataloustuotteiden hintoihin, todistellen (oikein), että *viljanhinnoilla* on valtava, kaikkimääräävä merkitys.

Kuinka monessa taloudessa? Myynti suurempi (+) tai osto suurempi (-)		Koko maatalousmaa	1 ha kohti		Aikuisia + lapsia (2 lasta = 1 aikuinen)
+	-		aikuisia	lapsia	
6	14	24.54	2.28	2	3.30
7	—	13.06	1.45	0.9	1.9
13	14				
3	2	8.73	2.2	1.1	2.7
7	—	13.06	1.45	0.9	1.9
10	2				
16*)	5	52.83	1.25	0.80	1.69
9	—	24.12	0.91	0.77	1.32
25*)	5				
9	1	37.20	1.07	0.45	1.29
12	—	42.93	0.74	0.55	1.01
21	1				
26	—	131.69	0.78	0.11	0.98
25	—	120.75	0.11	0.40	0.81
51	—				
22	1	156.99	0.65	0.20	0.75
2	—	14.50	0.48	0.27	0.61
24	1				
19	—	168.88	0.52	0.23	0.63
7	—	60.75	0.41	0.28	0.55
26	—				

*) Stumpfella 19 ja 2, mutta summaarisesti 28 ja 2

Leipäviljan kylvöala Saksassa käsitti 1878 52.⁵⁹% koko maatalousmaasta

1883 53.⁴⁶

1893 54.³⁷

Muiden viljojen kylvöalojen laajentaminen (karjataloutta vastaavasti) johtaa nopeasti vastaavaan liikatuotantoon, mikä jälleen tasoittaa hinnat (vrt. Marx Smithistä, Stumpfe ei siteeraa Marxia eikä yhdistä kysymykseen korkoteoriaa)

Kursivointi
Stumpfen

"Näin ollen voidaan täysin perustellusti esittää teesi, että korossa, minkä erinäiset viljelyskasvit tuottavat pinta-alayksikköä kohti, ei voi olla pitkällistä epäsuhdetta ja että lyhyemmän tai pitemmän ajanjakson kuluttua täytyy seurata tasoittuminen" (s. 15).

Stumpfe erittelee myös karjataloustuotteiden hinnat ja todistelee samaa.

Stumpfe polemisoi valtakunnankansleri Hohenlohea vastaan, joka sanoi maaliskuun 29 p:nä 1895, että korkeista hinnoista ovat kiinnostuneita yksinomaan yli 12 ha omistavat taloudet, t.s. vain 4 miljoonaa 19-miljoonaisesta maatalousväestöstä, kun lasketaan 3½ henkilöä taloutta kohden. Stumpfe jaottelee maatalousväestön likipitäen seuraavasti (v. 1882 tietojen perusteella) (s. 40)

		miljoonaa maatalousväestöä
Palstatilatalouksia	alle 2 ha	$0.6 \times 3.5 = 2.1$ miljoonaa
Pientalouksia	2— 5 "	$0.99 \times 4.5 = 4.4$ "
Keskisuuria talouksia	5— 20 "	$0.96 \times 7 = 6.7$ "
Suurtaalonpoikaista "	20—100 "	$0.29 \times 13 = 3.7$ "
Suurtalouksia	yli 100 "	$0.025 \times 90 = 2.2$ "
		19.1 "

Stumpfe laskee, että 3 miljoonasta taloudesta alle 2 ha:n talouksien osalle tulee maatalousväestöä korkeintaan 0,6 miljoonaa. "1 ha pienempien palstatilojen omistajat... ovat val-

taosaltaan käsityöläisiä, pieniä ammatinharjoittajia, tehdastyöläisiä y.m., siis mitä hyvänsä, mutta eivät talonpoikia tai itsenäisiä maalaisiäntiä” (s. 39).

Sic!
Stumpfe
puhuu
toisin
muussa
yhtey-
dessä!

Kutakin alle 2 ha omaavaa taloutta kohti 3½ henkilöä, sillä ”täysikasvuiset lapsethan palkkautuvat suurimmaksi osaksi heti” (s. 40).

Tässä perheiden kokoomusta koskevat tilastot Stumpfen esittämien tietojen mukaan:

Taloutta kohti tuli (s. 82)

	Ryhmät	Talouksia	Aikuisia	Lapsia	Summa
ha:	0— 1½	15	2.5	2	4.5
	1½— 2	12	3.16	2.6	5.76
	2— 3	30	3	2.2	5.2
	3— 4	22	3.27	1.86	5.1
	4— 6	49	3.6	2.1	5.7
	6— 8	25	4.3	1.4	5.7
	8—10	26	4.34	2.2	6.5
	10—20	37	6	2	8
	20 ja yli	12	8.75	2.1	10.85

Ja Stumpfe teki johtopäätöksen: 5—20 ha:n talouksissa ”keskiarvoksi” tuleekin noin 7, 20—100:n noin 13, jos 20—30:n noin 11.

(Koomikko! hän on unohtanut *palkkatyön*!!)

(Stumpfen toimittama maatalousväestön jako on mielenkiintoinen *palkkatyön* tilan kannalta.)

Viljanhinnat muka kiinnostavat kaikkia talonpoikia }
ja — suurtalouksien työläisiä!! }

Stumpfe itse epäilee, että tiedot, jotka hän on koonnut (Sleesiasta y.m., ks. edellä *), voivat vaikuttaa epätotuisuuden mukaisilta (s. 50), ja siksi hän puolustautuu jo etukäteen: minkä vuoksi, hänen tietojensa mukaan, olosuhteet *Pohjois-Saksassa* ovat paljon suotuisimmat, silloin kun *Etelä-Saksaa* pidetään kulttuurillisesti kehittyneempänä?

* Ks. tätä osaa, s. 225. *Toim.*

- Ja sitten Stumpfe karkaa *Etelä-Saksan* kimp-
puun "...tilat tavattoman pirstottuja" (s. 48) —
10—12—20 palstaa 1 ha:n alalla! — siitä johtuen
"kauttaaltansa talouksien voimaperäinen työvoi-
malla varustaminen" (s. 49) — etelässä väestö
yleensä paljon vakinaisemmin asuvaa (s. 49) —
ks. muka *Baijerin* tilastokyselyä vuodelta 1895,
uusi! — vallitsevana 3-vuoroviljelys (Baijeri; tilas-
tokysely) — "koko talous tavattoman takapajuis-
ta" (s. 51), usein vielä voimassa *tosiasiallinen* vai-
niopakkojärjestelmä, edelleen "pirstoutuneisuus ja
sarkajako estävät tai vaikeuttavat kaikkinaista
maanparannusta" (s. 52), tekevät usein miltei
Ha ha!! mahdottomaksi niin täydellisiksi kehitettyjen uusien
maanviljelysvälineiden käyttöönoton ja käyttämi-
sen (s. 52), esimerkiksi *Baijerin* 24 yhteisöstä vain
Ha ha! neljä käyttää rivikylvökoneita. "Rivikylvökoneella
toimitetun kylvön etuisuudet ovat niin tunnetut ja
kiistattomat" (s. 52) j.n.e. ja muutkin koneet ovat
harvinaisia, vanhat aurat "malliltaan usein mitä
! || alkeellisimpia" (s. 52), jyriä ei tunneta j.n.e. ...
Tämä koneiden ja teknillisen kaluston takapajui-
suus...
- Ha ha! (sama Stumpfe, joka toisessa yhteydessä aliar-
vioi tyyten koneiden merkityksen — pientaloutta)
puolustellessaan)
- yhdessäkään *Etelä-Saksan* tilastokyselyn kuvaamassa
paikassa ei yhtään separaattoria (s. 53). "Tämän teknilli-
sen takapajuisuuden kruunaa" Christazhofenista ja Inger-
kingenistä saatu tieto puimisesta hevosilla (ratsain) —
"sellainen perin vanhanaikainen jyvienirrottamiskeino",
huudahtaa Stumpfe.
- ...Lannoitusmenetelmissä on paljon toivomisen varaa
(53) j.n.e.
- { — mutta "Bäuerliche Zuständesta" otetut pohjoista
koskevat sitaatit *puhuvat* pientalouden *puolesta*
(ss. 54—55). Nämä sitaatit ovat jostain syystä Bulga-
kovin sitaattien kaltaisia! *Pitää verrata!*
- Sleesiassa talonpojilla on rivikylvökoneita, lannanhajo-
tuskoneita y.m. y.m. (s. 55), vallitsevana monivuoroinen
viljelyjärjestelmä, jyriä (ss. 56—57).

”Jo näiden perin tärkeiden (sic!) työväli-
neiden luetteleminen riittää paljastamaan
maanviljelyksen tavattoman erilaisen tilan
Etelä- ja Pohjois-Saksassa” (s. 57). Sitten
”tavallisesti aliarvioidaan” (s. 58) — pohjoi-
sessa ”hyvää esimerkkiä” (s. 59), jota näyt-
tävät kartanonherrat (sic!), talonpoikien
”opettajat” (!), malli, ”maanviljelyksen pio-
neereja” (s. 59)! Etelässä taas suurtalous
puuttuu enemmän tai vähemmän täydellisesti
(s. 60).

!!

Oi
herra
Stumpfeli!

Kirjoitettu aikaisintaan
huhtikuussa 1902 —
myöhäisintään
huhtikuussa 1903

Julkaistu ensi kerran v. 1938
XXXII Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan